

COM ES BULL UNA GRANOTA

Quan em van trucar a l'interfon i em van dir que eren la urbana, jo ja em vaig ensumar alguna cosa. Eren una noia i un nano. La noia, la policia, era així com joveneta, amb els cabells recollits en una cua, i s'assemblava a la filla de la Maruja dels baixos. El nano també era jove i l'uniforme li estava tan gran que semblava que anés disfressat. Total, que els obro la porta, la noia es treu la gorra i em pregunta: «¿És vostè la dona de l'Emilio M.?». «Sí», contesto jo. «No s'espanti —jo em vaig espantar—, però... El seu marit ha tingut un accident amb el cotxe i està ingressat a urgències de la Mútua. Si vol, l'hi podem acompanyar.» Jo em vaig posar el primer que vaig trobar, que ni me'n recordo, li vaig demanar a la Mamen de l'Antón que us vingués a buscar al col·le i que us portés a ca la iaia, i els guàrdies em van acompanyar a la Mútua. Van ser molt amables, tant els policies com la gent de l'hospital. A urgències, una de les doctores de guàrdia em va explicar com havia anat la cosa. Jo ja sé que en moments com aquests els metges sempre es curen en salut i prefereixen posar-se en el pitjor dels casos, i així no donen esperances falses a la família. Per això,

quan la doctora em va dir que li havien fet no sé quantes transfusions i que era molt possible que al llarg de la nit, si no s'estabilitzava, l'haguessin de tornar al quiròfan, jo no m'ho vaig prendre al peu de la lletra. La doctora em va dir: «Si hi ha cap novetat, ja l'hi farem saber». Evidentment, no me'l deixaven veure, així que em vaig preparar per passar la nit a la sala d'espera d'urgències.

Tard o d'hora havia de passar. Conduïa com un burro. Tot ho feia com un burro i gairebé sempre estava empenyat. Això ho saps de sobres. Jo crec que estava empenyat amb el món. I, evidentment, això també ho saps tan bé com jo, mai sabies per què, perquè gairebé no parlava. I si parlava, era per queixar-se o per cagar-se en la mare que va parir tal o qual persona. Em costa molt recordar algun moment que no estigués empenyat, amb un núvol negre sobre el cap i el front arrugat. Era un burro.

Potser al principi... Quan ens vam conèixer, ell no era tan així. O, almenys, jo no ho vaig saber veure perquè... Tant és! Mare meva, l'Emilio! El teu pare estava molt cotitzat a la fàbrica. Les noies perdien el cul per ell. I ell s'hi posava. I era intel·ligent i es feia escoltar... I, moltes vegades, estaves en una conversa i, tu no te n'adonaves, però, de cop i volta, t'havia girat l'argument i al final acabaves reconeixent que tenia raó. Era molt llest, el teu pare. En això, segur que heu sortit a ell. És curiós, perquè... de portes enfora era una cosa, i de portes endins...

Jo era molt jove, quan ens vam conèixer; acabava d'entrar a la fàbrica. Això no t'ho he explicat mai. Un dia ve a trobar-me a la sortida i va i em convida a un cafè. Aquell dia li vaig dir que no, perquè no m'ho esperava, i perquè el teu avi, que ja saps que era molt estricte, em tenia controladíssima... Però aquella setmana, jo m'ho vaig poder muntar —no recordo què els hi vaig dir als avis— i vam

anar a fer un cafè en un bar que hi havia a la carretera Montcada. Jo aleshores tenia, ¿divuit? Estava a punt de fer els dinou. I no et pensis que els dinou de fa quaranta anys són els dinou d'ara. Doncs això, que jo era pràcticament una nena i tenia moltes ganes de marxar de casa, i el teu pare, que era cinc anys més gran que jo, doncs t'ho pots imaginar... En fi, que ja saps què va passar. Abans, quan et quedaves en estat, hi havia molt poques opcions. Pensa que quan el teu pare va venir a casa dels avis a explicar la situació i que teníem intenció de casar-nos i tota la pesca, la iaia va estar tres dies plorant. Tres dies! Va ser una tragèdia. Abans no es tenia tanta informació. Jo, si més no, no en tenia. I els meus pares —els teus avis—, per descomptat, tampoc. I no només perquè jo fos tan joveneta. Era una altra època. T'estic parlant que encara vivia Franco...

La veritat és que, durant un temps, vaig pensar que el canviaria. Santa innocència! Dinou anys, Déu meu. Si ara pogués anar enrere i trobar-me amb mi mateixa en aquella època, em trauria la idea del cap. «No el canviaràs», em diria. «Les coses aniran a pitjor. Ell no t'estima o té una forma d'estimar que no és estimar...» Ara, també et dic que, sent com era jo en aquella època, és molt possible que no m'hagués fet cas ni a mi mateixa. No ho sé. Al principi, no li vaig donar gaire importància que fos gelós, per exemple. No em va importar gaire o jo no ho vaig saber veure. Jo, dins meu, estava convençuda que aquella era la manera com els homes han d'estimar les dones i que no n'hi havia d'altra. Això és així, i punto. A més, la cosa va ser gradual. Mira, em va muntar un dia un pollo perquè em va trobar parlant a la cantonada del carrer Ample amb el nano de la fruiteria... Ja veus tu! El nano de la fruiteria, que no hi havia nano més lleig ni amb més poca substància a tot Terrassa, pobret. I esclar, primer un pollo, després

un altre i, després, quan van tancar la fàbrica i va haver de plegar...

Un altre cop, això va ser més endavant —vosaltres ja anàveu a la guarderia—, un cop que em vaig fer una mica amb una noia, la Mercè, que tenia dos bessons i que també els portava al Cigronet... La mare del Kilian i la Joana, ¿te'n recordes? La teva germana segur que se'n recorda. Doncs un dia, no sé com, vaig comentar a taula no sé què d'ella, de la Mercè —alguna cosa d'una excursió o d'alguna activitat de l'escola—, i ell es va posar fet una fera. Que què «cojones» havia de fer jo amb aquella hippy, em deia, que era una desgraciada amb el cap ple de pardals i que així li anava la vida, que estava sola i que no sé quantes coses més, em va dir... I clar, jo, tot això, m'ho empassava... Prou feina tenia a portar-vos a totes dues endavant. Pensa que amb vint-i-tres anys, jo ja us tenia a la teva germana i a tu, i encara anava vuit hores cada dia, de dilluns a dissabte, a cuidar aquella parella de iaies de Matadepera, el Sr. Parlavà i la seva senyora, la Joaquina, que era un sol. Tu d'aquests segur que no te'n recordes. Total, ¿a qui l'hi podia explicar jo, tot això? ¿A qui li podia explicar com em sentia? Si ni tan sols ho sabia jo, com em sentia. De fet, durant una època ben llarga, llarguíssima, vaig arribar a pensar que jo era la culpable que no m'estimés, la culpable que no arribéssim a final de mes, la responsable que ell estigués sempre emprenyat, que a tu t'haguessin de posar la vàlvula perquè, pobreta... Segons el teu pare, jo no estava mai pel que havia d'estar. I jo, doncs anava entomant... Hi ha un moment que, si no ets gaire forta, t'ho arribes a creure. Vull dir que, si vius amb algú que constantment et va recordant que ets una merda de les moltes maneres com algú li pot dir a algú altre que és una merda, tu, si no tens la pell molt gruixuda, t'ho acabes creient.

Entenc que algú altre amb més experiència, una persona més madura, o que simplement no hagués estat disposada a passar-n'hi ni una, l'hauria engegat a les primeres de canvi. Jo no ho vaig fer. No sabia dir-te com, però la qüestió és que, a poc a poc, ho vas assimilant, ho integres. I, a més, ets jove... no saps res.

Vist ara tot sembla molt fàcil, però quan ets allà dins i tot són retrets, amenaces i tristor, t'oblides que hi ha vida més enllà. I la por... Por de perdre-us a vosaltres, de perdre el pis, de dir, de fer, por de tot. Ja et dic que ara és molt fàcil veure-ho amb claredat; ara sí que sabia com reaccionar o com encarar determinades situacions, perquè, evidentment, tot aquell comportament que ell m'exigia a mi, ell no se l'aplicava ni de conya. Em demanava coses que ell no estava disposat a donar. I com més obeïa jo, pitjor em tractava ell.

De debò que, si no sé més coses és perquè no he volgut saber-les... No m'agrada parlar del tema i no crec que a tu... Sí, ja. A mi també em cansa. A més, ara ja no val la pena. Això també ho hem parlat al taller amb les altres noies, aquesta cosa d'autocompadir-se; això d'anar repetint «ai, pobreta de mi», «ai, pobreta de mi», «ai, pobreta de mi». Si no vas amb compte, hi ha gent que es queda allà tota la vida: «Ai, pobreta de mi». Això m'ho va dir la Salut, que es aquella noia de Sabadell de la meva edat que et vaig presentar l'altre dia, que abans treballava al súper del carrer Arquímedes i que, bueno, el seu marit, el seu exmarit, deixa'l estar, també. Va ser ella la que em va explicar allò de com es bull una granota. ¿T'ho han explicat mai? Es veu que si poses una granota viva dins d'una olla amb aigua tèbia, la bèstia es queda allà nedant tota contenta, com és natural. Ara bé, si vas escalfant l'aigua a poc a poc, si apuges la intensitat del foc de mica en mica, diuen que la gra-

nota es va acostumant a la temperatura fins que, quan se n'adona que l'estan bullint, ja és massa tard; ja està pràcticament guisada. La Salut diu que a ella li passava una mica el mateix. Al principi penses que no estàs del tot malament o que només és una mala temporada i que ja passarà. Un dia és una mirada, l'endemà un retret, dos dies més tard una amenaça velada, un crit... A poc a poc, no saps ben bé com, ho vas acceptant i, de debò, arriba un moment que, si no dius «ja n'hi ha prou, fins aquí hem arribat», si no trobes algú que et sacsegi, que et faci obrir els ulls, o que et doni un cop de mà —com fem nosaltres al taller—, la cassola es va fent gran, tu et vas fent cada cop més petita, l'aigua es va escalfant i tot se't fa un món. I et ben asseguro que, un cop ets dins l'olla, ets capaç de trobar mil maneres de convence't que mai podràs sortir d'allà. De fet, hi ha molta gent que, quan arriba a aquest punt, ja ni tan sols ho intenta.

I a veure, no és que tingui cap intenció d'oblidar tot allò. Tot allò forma part de la meva vida i, desgraciadament, també de la vostra, però no tinc cap interès a recordar-ho contínuament, com feia fins fa quatre dies. També és veritat que hi ha una cosa... Hi ha una cosa que va passar aquella matinada a la Mútua, i que fins ara... Això tampoc no t'ho havia explicat mai. Aquella matinada, gairebé al matí, quan la doctora surt i em diu que no havien pogut fer més per mantenir el teu pare amb vida, a mi em va sortir un esgarip, una mena de crit entretallat, que em va pujar com d'aquí, ¿saps?, com de les entranyes... Però no vaig plorar. Ni una llàgrima. Res. Ja et dic que, fins fa relativament poc, això de no haver plorat, també m'ha matxacat moltíssim. Em feia sentir molt incòmoda i em preguntava si no devia ser jo una desgraciada perquè no havia plorat en el moment en què la doctora em va dir que l'Emilio... Ja veus

tu. M'ha costat lo meu, però crec que, després de tot, he arribat a la conclusió que ni tu ni la teva germana ni jo ens ho mereixem, això. Ja ens va controlar prou mentre era viu i no vull que ara que ja no hi és també ens controli... ¿No vaig plorar? Doncs no vaig plorar, tu. ¿Què vols? La veritat és que ja estic cansada de sentir-me culpable. M'he passat mitja vida sentint-me així, i no penso passar-me el molt que encara em queda esperant que em bullin. Ja n'hi ha prou. T'ho dic de debò: la granota ha fet un salt, ha sortit de l'olla, i tal dia farà un any. ¿Et demano un altre tallat?